

Δάφνη Σουμάν: Από την Κωνσταντινούπολη με αγάπη

Η **Δάφνη Σουμάν** (Defne) γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Έχει μεταπτυχιακό κοινωνιολογίας από το Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου. Το 2003 έγινε δεκτή με υποτροφία για διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Λος Άντζελες, όμως αποφάσισε να ακολουθήσει άλλη πορεία. Πήγε στην Ασία, και από τότε μελετά και διδάσκει Χάθα Γιόγκα, ταξιδεύει σταματώντας για μεγάλα διαστήματα στις αγαπημένες της πόλεις, Κωνσταντινούπολη, Αθήνα και Πόρτλαντ. Πρόσφατα έγραψε το ιστορικό μυθιστόρημα, *Η Σιωπή της Σεχραζάτ*, που διαδραματίζεται στη Σμύρνη τα τελευταία χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις **Ψυχογιός** και στην Τουρκία από τις εκδόσεις **Doğan Kitap**.

Οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης κρατάγανε το κλειδί σ' ένα μαγικό κόσμο που οι πόρτες του έκλεισαν για πάντα. Μικρή άκουγα τους παππούδες μου να αναπολούν και να λένε: "Με το που έφυγαν οι Έλληνες, χάθηκε για πάντα η χαρά από την πόλη".

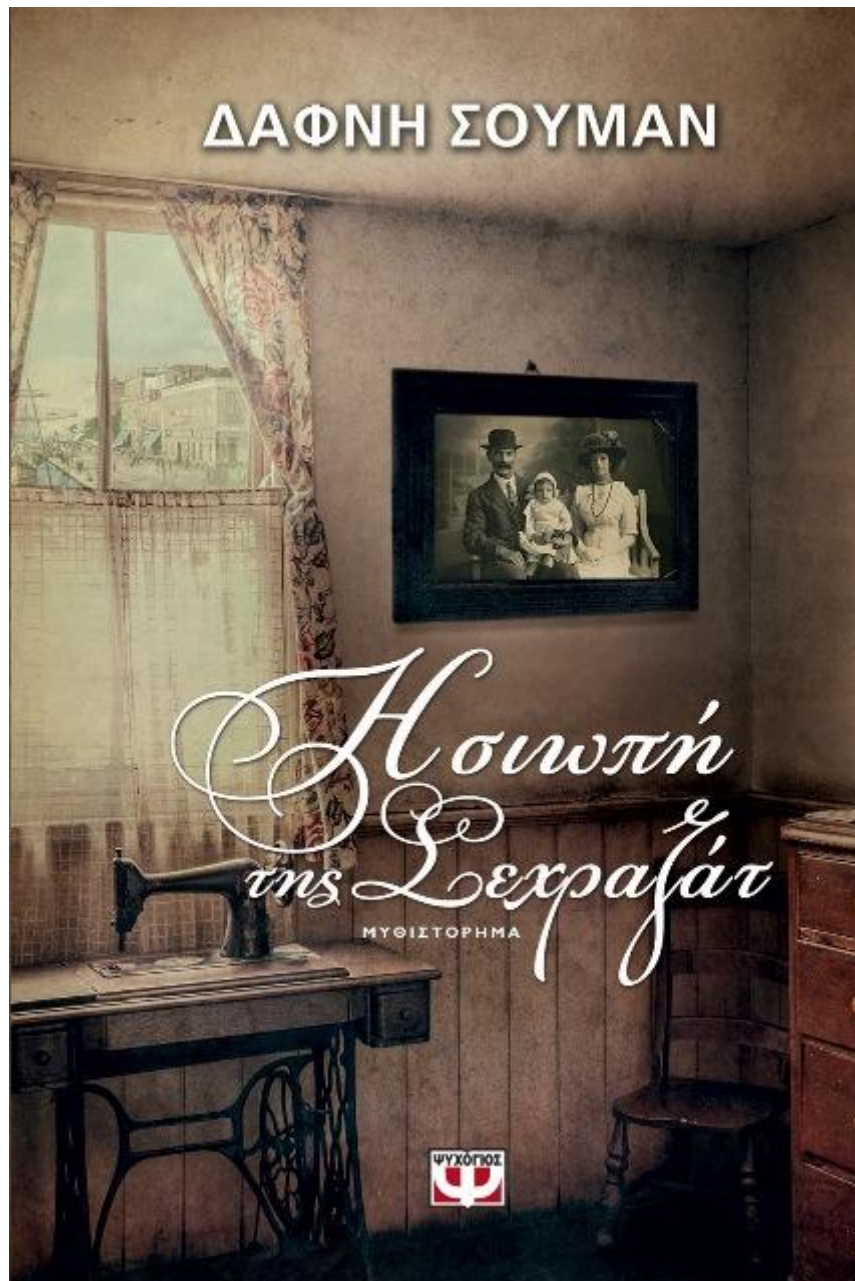
Τι σε ενέπνευσε να γράψεις αυτό το βιβλίο; Βασίζεται σε πραγματική ιστορία;

Όταν ξεκίνησα να γράφω, δύο χρόνια πριν, είχα στο μυαλό μου το Πριγκιπονήσι (Prinkipo) όπου πέρασα τα παιδικά μου χρόνια την δεκαετία του 1980. Τότε η Σμύρνη ήταν το τελευταίο πράγμα που θα μπορούσα να σκεφτώ. Στην ιστορία μου υπήρχε ένα εννιάχρονο κορίτσι που μιλούσε συνέχεια για μια γριά θεία της από τη Σμύρνη. Αυτή η γυναίκα μου κέντρισε την περιέργεια. Γράφοντας, άρχισα να βρίσκω όλο και πιο ενδιαφέροντα πράγματα γι' αυτήν, όπως, ότι δεν μιλούσε ποτέ, κανείς δεν ήξερε την ηλικία της και την λέγανε Σεχραζάντ. Τελικά συνειδητοποίησα ότι όλα κυλούσαν γύρω από τη Σεχραζάντ, κι' έτσι της έδωσα χαρτί και μολύβι για να αφηγηθεί την ιστορία της... Όχι, το βιβλίο δεν βασίζεται σε πραγματική ιστορία, παρόλο που αναφέρεται σε ιστορικά γεγονότα που αναπόφευκτα αποτελούν μέρος της πλοκής.

Στις σελίδες σου μας ταξιδεύεις στη Σμύρνη του παρελθόντος. Πώς κατάφερες να συνθέσεις αυτές τις εικόνες; Γνώριζες τη Σμύρνη και την ιστορία της από παλιά;

Όχι. Δεν ήξερα τίποτα για την Σμύρνη του παρελθόντος ή το Izmir του σήμερα. Το αστείο είναι ότι πήγα εκεί για πρώτη φορά όταν ήμουνα 38 χρονών. Στην Τουρκία δεν μεγαλώνουμε ακούγοντας για τις *παλιές καλές μέρες της Σμύρνης*'. Η Σμύρνη των Ελλήνων και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας είναι θέμα λίγο ταμπού. Δυστυχώς στην Τουρκία υπάρχει μία μαζική αμνησία σχετικά με το παρελθόν.

Ευτυχώς είχα διαβάσει το υπέροχο βιβλίο του Jeffrey Eugenides, *Middlesex*, που αναφέρεται στη Σμύρνη του 1922, στην ομορφιά και στην καταστροφή της – όχι μόνο της πόλης αλλά και του κοσμοπολίτικου τρόπου ζωής. Ξεκίνησα λοιπόν από εκεί.

Σου ήταν γνώριμη η ελληνική κουλτούρα όταν ζούσες στην Κωνσταντινούπολη;

Καθώς μεγάλωνα στη δεκαετία του 80, υπήρχε μια νοσταλγία στην Πόλη για τις παλιές καλές μέρες. Και μάλιστα σήμερα η νοσταλγία αυτή είναι ακόμα πιο έντονη και έχει να κάνει με την απώλεια της ελληνικής κοινότητας. Όταν ήμουνα παιδί, άκουγα ιστορίες για το πόσο καθαρή και 'μοντέρνα' ήταν η Πόλη τον παλιό

καιρό, με τους Έλληνες αστούς να κάνουν βόλτες στους δρόμους του Πέρα και τις κομψές Ελληνίδες με τα θαυμάσια φουστάνια. Οι Έλληνες είχαν τα καλύτερα χρυσοχοεία, ράβανε τα ωραιότερα ρούχα και φτιάχνανε τα καλύτερα γλυκά. Η ζωή έμοιαζε πιο χαρούμενη στο παρελθόν – επικρατούσε το γέλιο, η κομψότητα, η ευγένεια. Πόσες φορές δεν άκουσα τους παππούδες μου να αναπολούν το παρελθόν και να λένε: «Με το χαμό των Ελλήνων της Ιστανμπούλ, χάθηκε για πάντα η χαρά και τώρα η πόλη είναι γεμάτη από σκυθρωπούς, άξεστους ανθρώπους».

Στην εφηβεία μου, καθώς περπατούσα στις παλιές ελληνικές γειτονιές, όπως το Πέρα και το Φανάρι, έψαχνα να βρω σημάδια από τη ζωή που χάθηκε, μέσα στα σκοτεινά σοκάκια, τα εγκαταλειμμένα κτήρια και τις έρημες εκκλησίες όπου έβρισκα που και που ένα αναμμένο κεράκι, ακόμα ζωντανό.

Ένιωθα έλξη για κάθε τι που είχε απομείνει από την ελληνική κοινότητα. Για μένα, οι Έλληνες της Πόλης κρατάγανε το κλειδί σ' ένα κόσμο μαγικό που καθώς έφυγαν έκλεισε την πόρτα του για πάντα... Με αυτή την έννοια, δεν είχα επαφή με την καθεαυτή ελληνική κουλτούρα, λόγω της έλλειψης (ή του χαμού) των Ελλήνων της Πόλης.

Η ηρωίδα του βιβλίου σου ονομάζεται Σεχραζάντ από τις “1000+1 Νύχτες”. Διάλεξες αυτό το όνομα συμβολικά;

Βρίσκω πάρα πολύ ενδιαφέρον το γεγονός ότι η Σεχραζάντ έπρεπε να διηγείται ιστορίες για να παραμείνει ζωντανή. Και σκέφτομαι μήπως τελικά αυτό συμβαίνει σε όλους μας. Όσο κρατάμε τη φαντασία μας ενεργή και συνεχίζουμε να δημιουργούμε, παραμένουμε ζωντανοί. Διαφορετικά σιγά-σιγά πεθαίνουμε.

Στο βιβλίο μου, η Σεχραζάντ είναι 100 χρονών και δεν έχει πει λέξη εδώ και 80 χρόνια. Ζει μόνη, σε έναν εγκαταλειμμένο πύργο. Επειδή δεν μιλάει, διηγείται την ιστορία της γράφοντας. Και ο λόγος που λέει την ιστορία της δεν είναι για να παραμείνει ζωντανή, όπως η Σεχραζάντ του παραμυθιού. Αντίθετα, η εκατοντάχρονη Σεχραζάντ αφηγείται την ιστορία της έτσι ώστε να τη βρει επιτέλους ο θάνατος, μέσα στον παλιό πύργο. Όλα τα άλλα στοιχεία του βιβλίου είναι όσο πιο ρεαλιστικά γίνεται.

Πιστεύεις στη μοίρα; Φανταζόσουνα ποτέ ότι η ζωή σου θα ακολουθούσε τέτοια πορεία;

Ναι, πιστεύω ότι υπάρχει ένα «μονοπάτι» για τον καθένα μας. Καθώς κοιτάζω πίσω τη ζωή μου, συνειδητοποιώ πως ότι έχει συμβεί στο ήταν για καλό.

Τα κομμάτια του παζλ της ζωής μου συνδυάστηκαν με τέτοιο απρόσμενο τρόπο που κανένας αρχικός σχεδιασμός θα μπορούσε να συνθέσει ένα τέτοιο κάδρο. Τώρα ξέρω ότι όταν αποφάσιζα να μην κάνω διδακτορικό στις ΗΠΑ, δεν ήταν 'δική μου' επιλογή. Αυτό ήταν το μονοπάτι που θα ακολουθούσα στη ζωή μου.

Ότι αποφασίζουμε να κάνουμε είναι το 'μονοπάτι' μας – το ένα και μοναδικό. Δεν πιστεύω ότι υπάρχει άλλο. Αλλά ακόμα και αν τότε έκανα διδακτορικό, πιστεύω ότι θα ήμουνα όσο ικανοποιημένη είμαι και σήμερα.

Η ύπαρξή μας, ο ψυχικός μας κόσμος, δεν έχει μεγάλη σχέση με το εξωτερικό μας περιβάλλον. Έχει πολύ περισσότερο να κάνει με την «εσωτερική μας εμπειρία», το πως αντιλαμβανόμαστε και προσεγγίζουμε τη ζωή. Αυτό πιστεύω.

Συνέντευξη στην Ινώ Κοέν (inocohen.wordpress.com)